

گزارش «هفتمین جشنواره تقدیر از مروجان کتابخوانی کشور»

- معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ستاد هماهنگی شهرها و روستاهای دوستدار کتاب
- دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی
- شبکه مروجان کتابخوانی کشور

مقدمه

کتابخوانی، از مهمترین فعالیتهای فرهنگی و ماندگار عصر حاضر است که به سبب حضور رقبای قدرتمندی مانند رایانه، تبلت، تلویزیون و ... با کم اقبالی مواجه شده است. مقوله کتابخوانی، دسترسی به اطلاعات و ترویج مطالعه از مؤلفه‌های اصلی دنیای جدید است. با کتاب خوب است که انسان رشد می‌کند و برای حرکت آماده می‌شود. مطالعه و اطلاعات، عامل مهم توسعه و ایجاد فرهنگ محسوب می‌شوند. برای دستیابی به توسعه پایدار و رشد همه جانبه، راهی جز گسترش مطالعه و توجه به کتاب نیست. به همین دلیل، ضرورت دارد برنامه‌های اندیشه‌مدار و دقیقی در کشور پیش بینی شود که بتواند به توسعه کتابخوانی کمک کند.

از اینرو، برای افزایش فرهنگ مطالعه در بین عموم مردم باید فعالیتهای و برنامه‌هایی انجام شود که افراد را فارغ از سطح اقتصادی، محل زندگی، سطح تحصیلات و شغل، با کتاب آشنا و به کتابخوانی ترغیب نماید. به این ترتیب، افراد کتابخوانی را جزئی از زندگی روزمره و نیازی همچون دیگر فعالیتهای روزمره برخواهند شمرد و جامعه به سوی رشد و تعالی گام خواهد برداشت. در عصر تلویزیون، ماهواره، شبکه‌های مجازی و همراه و بمباران ذهن مردم با تصاویر و انگاره‌های بعضاً بی‌مایه و بی‌ارزش نیاز به کتاب بیش از گذشته احساس می‌شود. چرا که ترویج کتابخوانی فعالیت خود را به این اصل متمرکز ساخته که خدماتش را با زندگی روزمره مردم درآمیزد، به حل مشکلاتشان کمک کرده، استعدادهایشان را پیروانند و با هدف‌های والای معنوی و اخلاقی که دارد آنان را از گرایش‌های نامناسب از سرگرمی‌های ناسالم و خواسته‌های نامطلوب، باز دارد.

در این دست‌های فعالیتها غالباً تفاوتی برای استفاده و مطالعه میان افراد به لحاظ کوچک و بزرگ، فقیر و غنی، عالم و عامی، شهری و روستایی وجود ندارد. همه، فارغ از هر نژاد و ملیت و مذهب و قومیت، به مطالعه تشویق و ترغیب می‌شوند و گردهم‌آیی فرهنگی برای آنان فرصت مطالعه انواع منابع اطلاعاتی به منظور حفظ و انتقال دانش را فراهم می‌آورد تا در بالا بردن توانمندی اندیشه‌ورزی و ارتقاء معلومات آنان ایفا کند. در این راستا سازمانها و نهادهای مرتبط با کتاب و کتابخوانی باید سعی کنند علاوه بر ارائه خدمات به افراد عادی و تحت دامنه خدمات‌رسانی خود، با فراهم کردن شرایط فیزیکی و تسهیلات مناسب به مردم شهری و روستاییان در ترویج کتابخوانی بکوشند و این خدمات را از طریق گروه‌های ترویج کتاب، کتابخانه‌های سیار و دیگر تسهیلات، به نقاط دور دست و کم‌جمعیت گسترش دهند.

برنامه‌ریزان فرهنگی کشور، هدف‌گذاری‌های متعددی برای ترویج مطالعه در ایران انجام داده‌اند. برای برآورده شدن این اهداف همه‌ساله ابتکارهایی از سوی نهادها و سازمان‌های متولی کتاب و کتابخوانی صورت گرفته است.

در راستای همگامی با تلاش‌های فرهنگی بین‌المللی، هم‌افزایی و توسعه همکاری ملی دستگاه‌ها و نهادهای مختلف برای ترویج و توسعه کتاب و کتابخوانی، معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان سیاستگذار و متولی حوزه امور فرهنگی با همکاری بخش خصوصی و مردم، به منظور کمک به توسعه پایدار کشور، تأمین هرچه بیشتر فضای کتابخوانی در مناطق مختلف کشور و حمایت از فعالیتهای مردمی در ترویج کتابخوانی، فعالیتهای مختلفی تدارک دیده است.

بنا بر اهمیت موضوع کتابخوانی و ضرورت اقدام پایه‌ای در این زمینه "جشنواره تقدیر از مروجان کتابخوانی" از سال ۱۳۹۳ شکل گرفت. جشنواره با هدف شناسایی، تشویق و ترغیب افراد و گروه‌های فعال در حوزه کتابخوانی و ترویج مطالعه، شکل گرفته است. این جشنواره بر خودجوش بودن فعالیت‌ها و غیردولتی بودن آنها تأکید دارد و هدف اصلی خود را رونق کتاب و مطالعه از طریق تشویق فعالان مروج کتاب قرار داده است. جشنواره فعالیت خود را در دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آغاز کرده است. بیشتر تشکلهای غیردولتی مروج کتاب مانند انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، شورای کتاب کودک، کانون توسعه فرهنگی، موسسه حامی، موسسه جهک، انجمن سیم‌رخ، شورای کتاب کودک و ... جزء هسته اصلی و شکل‌دهندگان به این جشنواره هستند.

هدف

"هفتمین جشنواره تقدیر از مروجین کتابخوانی"، جشنواره‌ای مردم‌نهاد است که با هدف شناسایی، تشویق و ترغیب افراد و گروه‌هایی که در حوزه کتابخوانی و ترویج مطالعه فعالیت می‌کنند توسط تشکلهای غیردولتی مرتبط با کتاب و با حمایت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار می‌شود.

تعاریف

- **ترویج کتابخوانی:** ترویج کتابخوانی شامل فعالیت‌هایی است که به افزایش، گسترش و استمرار کتابخوانی در میان مردم می‌انجامد.
- **سازمانهای مردم‌نهاد:** تمامی سازمان‌هایی که به صورت داوطلبانه و بدون وابستگی مستقیم به دولت یا دریافت بودجه از آن، فعالیتهای مردم‌نهاد را دنبال می‌کنند و اهداف غیرانتقاعی دارند.

- **مؤسسات خصوصی:** نهادها و تشکلهایی که بدون وابستگی به دولت فعالیت کرده و اهداف انتقاعی و کسب درآمد دارند.
- **مروجان کتاب:** تمامی افراد، نهادها، مؤسسات، گروه ها و سازمانهای دولتی و غیردولتی که در زمینه معرفی، ترویج و تبلیغ کتاب فعالیت می کنند.

بخش‌های جشنواره

- **بخش گروه‌ها و نهادهای غیردولتی** که یکی از فعالیت های آن‌ها ترویج کتابخوانی است مانند: سازمان‌های مردم نهاد، واحدهای صنفی (مانند: مراکز توانبخشی، خیریه‌ها، ناوایی‌ها، مغازه‌داران، آرایشگاه‌ها و...)، بخش خصوصی و مراکز خدمات عمومی (مانند: بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها، آموزشکده‌ها، مراکز تفریحی و...)، فضاهای مجازی و مروجان الکترونیکی (مانند: فعالان شبکه‌های اجتماعی، برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی، مطبوعات، اپلیکیشن‌های کتابخوانی، پادکست‌ها و...) و ...

- **بخش افراد** (هر فردی که در زمینه ترویج کتابخوانی فعالیت داوطلبانه داشته باشد می‌تواند در این بخش شرکت کند) مانند: استادان دانشگاه و مراکز آموزشی، مادران، زنان خانه‌دار، کشاورزان، مروجان عشایر، کارکنان بیمارستان‌ها (اعم از پزشکان، پرستاران، بهیاران و ...)، رانندگان، ناوایان، معلمان، دانش‌آموزان، امامان جماعت، کتابداران، مربیان مهد کودک، هنرمندان، کتابفروشان، نویسندگان، مترجمان، قضات، کسبه، دانشجویان، بازنشستگان، کتابداران مدارس و ...

بخش بین‌الملل:

- گروه‌ها و افراد فارسی‌زبان مروج کتاب در خارج از کشور
- گروه‌ها و افراد خارجی فعال مروج کتاب در ایران
- فعالیت‌های ترویج کتابخوانی در کشورهای فارسی‌زبان یا دارای جمعیت‌های بزرگ فارسی‌زبان

بخش نگاه ویژه:

- مروجان کتاب در حوزه‌های درمانی و کتاب‌درمانی
- آموزشگران مروج کتاب (معلم، مربی، استاد)
- مادران مروج کتاب
- مبادله‌کنندگان کتاب‌های خانگی مروج کتاب
- خبرنگاران و روزنامه‌نگاران مروج کتاب

• بخش نشان استمرار:

افراد یا گروه‌هایی که در دوره‌های گذشته برگزیده یا شایسته تقدیر شده‌اند نمی‌توانند در بخش‌های دیگر شرکت کنند. آن‌ها می‌توانند با ارائه گزارشی از فعالیت‌های گذشته و فعالیت‌های متفاوت جاری و طرح‌های نو در این بخش شرکت کنند.

نهادهای همراه جشنواره

- * معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- * خانه کتاب ایران
- * سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
- * نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
- * سازمان بهزیستی کشور
- * کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- * ستاد عالی هماهنگی کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد
- * انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران
- * دانشگاه شهید بهشتی
- * انجمن نویسندگان کودک و نوجوان
- * خبرگزاری کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران (لیزنا)
- * کانون توسعه فرهنگی کودکان
- * انجمن حامی (حمایت از توسعه فضاهای آموزشی و فرهنگی)
- * انجمن سیمرغ
- * از تا
- * یونسکو
- * شورای کتاب کودک
- * سازمان زیباسازی شهر تهران

آمار شش دوره برگزاری جشنواره

سال	آثار رسیده
۱۳۹۳	۹۸
۱۳۹۴	۴۹۷
۱۳۹۵	۷۵۴
۱۳۹۶	۷۹۲
۱۳۹۷	۹۱۷
۱۳۹۸	۹۸۷
۱۳۹۹	۹۰۶

شاخص‌های داوری

شورای برنامه‌ریزی این دوره از گروه‌ها و افراد برگزیده سال گذشته و از متخصصان ذیربط تشکیل شد، که پس از ارزیابی و آسیب‌شناسی دوره‌های قبل، شاخص‌های زیر را برای ارزیابی آثار رسیده تعیین کردند:

- تأثیر پایدار در گسترش کتابخوانی میان مردم؛
- خلاقیت و نوآوری در برنامه‌ها و شیوه‌های اجرایی؛
- استفاده مناسب از مشارکت مردم و چهره‌ها؛
- استفاده خلاقانه و بهینه از امکانات و ظرفیت‌های عمومی و مردمی؛
- قابلیت معرفی به سایر مناطق به‌عنوان الگو؛
- اثربخشی فعالیت‌های کتابخوانی در رفتارهای اجتماعی یا فعالیت‌های عمومی مردم؛
- فعالیت به شکل داوطلبی (شاخص ترجیحی)؛
- فعالیت در قالب گروهی (شاخص ترجیحی)؛

روند داوری

در این دوره جشنواره؛ داوری در سه مرحله به صورت زیر انجام پذیرفت:

- مرحله اول:
ارزیابی اولیه از نظر انطباق با معیارهای جشنواره، صحت مستندات ارسالی و کامل بودن اسناد صورت پذیرفت.
- مرحله دوم:
طرح‌ها به صورت ریزتر و تخصصی‌تر ارزیابی شد و طرح‌های مشابه و مشترک مشخص شد و بر اساس امتیازی که به دست آوردند رتبه بندی شدند و در انتهای این مرحله داوری دقیق و تخصصی توسط اعضای شورای هماهنگی شبکه مروجان کتابخوانی کشور انجام شد.
- مرحله نهایی:
از بین نامزدهای راه یافته به مرحله نهایی، طرح‌های برگزیده و شایسته تقدیر مربوط به هر بخش مشخص و اعلام شد.

هیات داوران

ترکیب هیئت داوری به گونه ای بود که همه گروه‌های غیردولتی و مردم نهاد و متخصصان مرتبط با هر یک از موضوعات در ارزیابی حضور داشتند و داوری همه جانبه نگری صورت پذیرفت.

داوران مرحله دوم:

- فرمهر منجزی
- فرح حق نژاد
- کیمیا امینی
- فریبا اقدامی
- اسماعیل یزدانپور
- مریم انصاری

داوران مرحله نهایی:

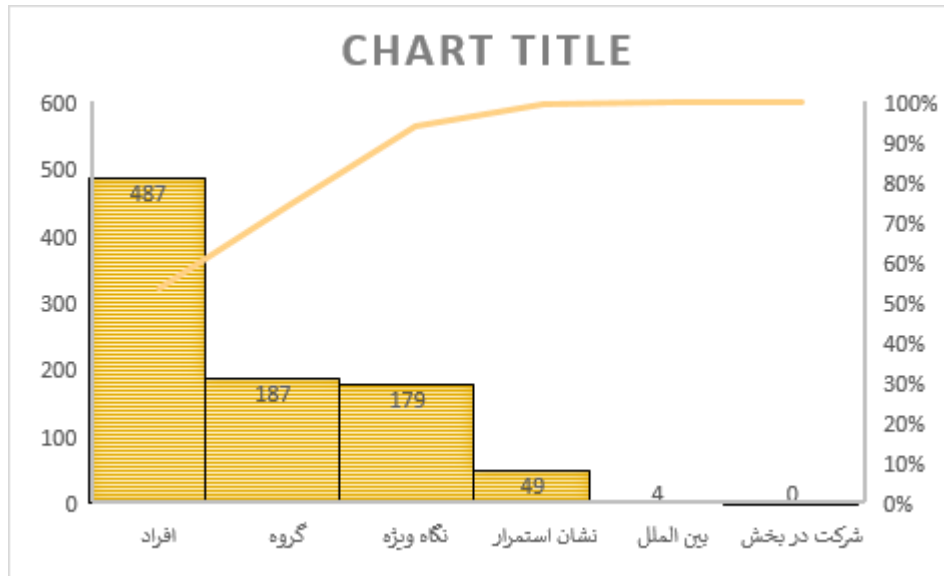
۱. هادی آشتیانی
۲. سید کاظم حافظیان رضوی
۳. سجاد جمشیدیان
۴. فاطمه پازوکی
۵. علی کاشفی خوانساری
۶. کیمیا امینی

گزارش آماری

آمار کلی شرکت کنندگان در جشنواره

موضوع	آثار رسیده (آنلاین)	آثار رسیده (پستی)	جمع کل
گروه ها و نهادهای غیر دولتی	۱۸۰	۷	۱۸۷
افراد مستقل مروج کتابخوانی	۴۴۹	۳۸	۴۸۷
استمرار	۴۵	۴	۴۹
بین الملل	۴	۰	۴
نگاه ویژه	۱۵۰	۲۹	۱۷۹
جمع	۸۲۸	۷۸	۹۰۶

نمودار وضعیت شرکت کنندگان در بخشهای مختلف جشنواره

وضعیت جغرافیایی شرکت کنندگان در جشنواره

اسامی برگزیدگان هفتمین دوره جشنواره تقدیر از مروجان کتابخوانی

برگزیدگان بخش گروه های مروج کتابخوانی ۱۳۹۹				
ردیف	منتخب	استان	شهرستان، روستا	موضوع فعالیت
۱.	پردیس کتاب اصفهان	اصفهان	اصفهان	کتابفروشی
۲.	انجمن فرهنگی هیوای زنانست	کردستان	سقز	انجمن مردمی
۳.	پروانه های سفید (زینب جهان بیگی)	کرمان	رفسنجان	گروه مردمی فعال
۴.	خیرات کتاب (حسین افشاری)	خراسان	کاشمر	خیریه
۵.	رحمان غریبی	کردستان	سنندج	کانون مساجد
۶.	حجت الاسلام محمد علی نکو نام	چهارمحال وبختیاری	شهرکرد	امام جماعت
منتخبان بخش افراد مروج کتابخوانی ۱۳۹۹				
۷.	میثم جوان بخت	فارس	شیراز	مروج برای ناشنویان
۸.	آیسان پژوهانفر - ملیکا خرمشکوه	تهران	تهران	دانشجویان مروج
۹.	پرنیا شعبانی	مازندران	قائمشهر	دانش آموز مروج
۱۰.	سید علی حسینی	خراسان	نیشابور	مسئول دولتی مروج
۱۱.	حسین درویشی	کرمان ج	کهنوج / شیخ آباد	مروج مناطق کم برخوردار وروستایی

استاد مروج	شیراز	فارس	محمدحسین امانت	۱.
مروج فضای مجازی	تهران	تهران	سروناز امینی (احتشام)	۲.
کتابدار مروج	تنگستان، بنه گز	بوشهر	کلثوم عالی پور	۳.
رستوراندار مروج	ساوه	مرکزی	حبیب اله محلوچی	۴.
نگاه ویژه				
معلم مدیر مروج	زبرخان، خرو سفلی	خراسان	الله خیرآبادی	۵.
مبادله کنند کتاب	خرمدره، نصیرآباد	زنجان	اصغر رجبی	۶.
ناشر مروج	تهران	تهران	سعید حیدری	۷.
مادران مروج	بجنورد، گریوان	خراسان شمالی	مریم گریوانی	۸.
بین الملل				
مجله بین المللی	تهران	تهران	آی بولتن صالح زمانی	۹.
استمرار				
مروج فعال و مستمر	یزد	یزد	مرضیه مصطفوی پور	۱۰.

روابط عمومی ستاد هماهنگی شهرها و روستاهای دوستدار کتاب معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

دبیرخانه شبکه مروجان کتاب خوانی کشور